

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Bankų apklausos apžvalga

2021 m. II ketvirtis

APKLAUSOS TIKSLAI, SUDARYMO METODAI IR PRINCIPAI

Atliekant Lietuvoje veikiančių komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausą, siekiama gauti informacijos apie bankų skolinimo veiklą: taikomus kreditavimo standartus, paskolų namų ūkiams ir įmonėms sąlygas, jų kaitos veiksnius, paskolų paklausą, bankų lūkesčius dėl tolesnės kreditavimo raidos ir kt.

Apklausos respondentai – vadovaujamas pareigas paskolų teikimo padaliniuose einantys bankų darbuotojai. Rengiant šią apžvalgą, naudoti apibendrinti duomenys, gauti Lietuvos bankui atlikus keturių komercinių bankų ir penkių užsienio bankų filialų (toliau – bankai) apklausą. Jų buvo prašoma atsakyti, kaip per 2021 m. antrąjį ketvirtį pasikeitė bankų skolinimo veikla, kokie buvo bankų atstovų lūkesčiai dėl kreditavimo standartų ir paskolų paklausos kitimo per artimiausius tris mėnesius. Apklausą atlikta 2021 m. birželio mėn.

Apklausos rezultatų apžvalgoje pateikiama apibendrinta respondentų nuomonė ir ji nebūtinai parodo oficialią bankų, taip pat ir Lietuvos banko ar jo tarnautojų poziciją ir vertinimus. Apibendrinant nuomonę ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymą pasirinkusių bankų dalį, bankų atsakymai traktuojami vienodai, nepriklausomai nuo jų užimamos rinkos dalies.

Paveiksluose pateikiamas rodiklis „procentų skirtumas“ yra apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo standartai arba sąlygos švelninami, dalies (procentais) ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo standartai arba sąlygos griežtinami, dalies skirtumas. Vertinant paklausą procentų skirtumas reiškia bankų, atsakiusių, kad paklausa auga, dalies ir bankų, atsakiusių, kad paklausa mažės, dalies skirtumą.

Nuo 2015 m. Lietuvoje veikiančių komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausos rezultatai įtraukiami ir į euro zonos bankų apklausos, kurią viešai skelbia Europos Centrinis Bankas (ECB), rezultatus. Šioje ir ECB skelbiamoje apžvalgoje esantys rezultatai gali nesutapti, nes, atsižvelgiant į esamą praktiką, ECB yra pateikiami ne visų apklausoje dalyvavusių, o keturių didžiausių rinkos dalį pagal turimą turtą užimančių bankų apibendrinti apklausos rezultatai. Euro zonos bankų apklausos apžvalgą galima rasti [ECB interneto svetainėje](#).

APKLAUSOS REZULTATŲ APŽVALGA

2021 m. antrąjį ketvirtį bankai skolinimo standartų¹ reikšmingai nekeitė, bet dalis jų dėl konkurencinio spaudimo mažino būsto paskolų maržą. Apskritai skolinimo įmonėms standartų bankai nekeitė, tačiau keli bankai nurodė, kad padidėjusi konkurencija darė švelninamąjį, o neigiamas rizikos vertinimas ir mažesnis rizikos toleravimas – neigiamą poveikį skolinimo standartams (žr. 1 pav.). Skolinimo įmonėms sąlygos² irgi reikšmingai nekito (žr. 2 pav.). Būsto ir vartojimo paskolų teikimo standartus (žr. 7 pav.) griežtino po vieną banką. Nors apskritai skolinimo namų ūkiams sąlygos reikšmingai nekito, jau ketvirtą ketvirtį iš eilės keli bankai nurodė, kad mažino vidutinės rizikos būsto paskolų maržą (žr. 8a pav.), daugiausia dėl padidėjusio konkurencinio spaudimo. Reikšmingų skolinimo standartų pokyčių 2021 m. trečiąjį ketvirtį bankai neprognozavo: vienas bankas planavo šiek tiek griežtinti skolinimo įmonėms standartus, kitas – šiek tiek švelninti vartojimo paskolų standartus.

Augo paskolų namų ūkiams, ypač vartojimo paskolų, paklausa ir gerėjo lūkesčiai dėl paskolų įmonėms paklausos augimo. Nuo pandemijos pradžios besitraukusi vartojimo paskolų paklausa 2021 m. antrąjį ketvirtį augo keturiuose iš septynių vartojimo paskolas teikiančių bankų (žr. 10b pav.). Paklausos atsivertimą daugiausia lėmė išaugęs vartotojų pasitikėjimas ir ilgalaikio vartojimo prekių poreikis. Vienas bankas taip pat nurodė, kad šiek tiek augo būsto paskolų paklausa (žr. 10a pav.). Ji auga jau ketvirtą ketvirtį iš eilės, o didžiausias padidėjimas fiksuotas 2021 m. pirmąjį ketvirtį – tada paklausos prieaugį pastebėjo keturi iš šešių bankų. Būsto paskolų paklausos augimui didžiausią įtaką, bankų teigimu, darė vartotojų pasitikėjimas ir palankios būsto rinkos perspektyvos. Du iš devynių bankų taip pat teigė, kad augo paskolų įmonėms paklausa, tačiau paklausą ir toliau neigiamai veikė didesnis įmonių finansavimas iš alternatyvių šaltinių (žr. 4 pav.). Dalis bankų tikėjosi, kad namų ūkių ir įmonių finansavimo paklausa augs ir kitą ketvirtį, o labiausiai numatomas trumpalaikių paskolų (5 iš 9 bankų) ir paskolų smulkiajam ir vidutiniam verslui (4 iš 9 bankų) paklausos augimas (žr. 6 ir 12 pav.).

Analizuojamu laikotarpiu bankai teigiamai vertino namų ūkių ir daugumos įmonių būklę, tačiau neigiamai ir toliau buvo vertinama viešbučių ir restoranų, vidutiniškai – transporto ir statybos įmonių padėtis. Nors visi respondentai teigė, kad viešbučių ir restoranų būklė bloga, daugiau nei pusė jų (6 iš 9) manė, kad būklės raida visgi yra gerėjanti (žr. 13 ir 14 pav.). Vidutiniškai buvo vertinama statybos ir transporto įmonių finansinė būklė, o kitų ekonominių veiklų įmonių būklę bent pusė apklaustųjų įvertino teigiamai. Labiausiai išsiskyrė žemės ūkio sektorius – jo įmonių būklę septyni iš devynių bankų vertino palankiai. Atitinkamai daugiausia bankų nurodė ir padidėjusią bei toliau didėjančią konkurenciją dėl skolinimo šios veiklos įmonėms (žr. 15 ir 16 pav.). Taip pat bent pusė apklaustųjų teigė, kad konkurencija didėjo skolinant apdirbamosios gamybos įmonėms ir namų ūkiams. Esant palankiam įmonių vertinimui, didžioji dauguma bankų skolinimo neribojo – išsiskyrė tik viešbučių ir restoranų segmentas, kuriam 7 iš 9 bankų skolinimą ribojo (žr. 17 pav.). Pagrindinė skolinimo ribojimo priežastis ir toliau buvo suprastėjusi ekonominė situacija (5 bankai), tačiau daugiau bankų (3) nei ankstesniais ketvirčiais skolinimą ribojo ir dėl skolininko finansinės būklės (žr. 18 pav.).

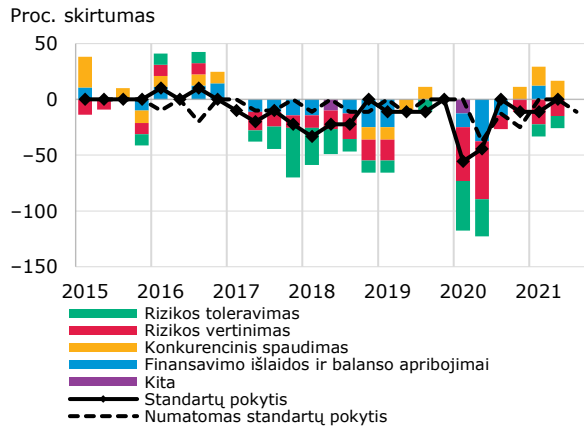
¹ Skolinimo standartai yra vidinės banko nuostatos, kuriomis remiantis suteikiamos paskolos. Standartai apibrėžia bankui priimtinas besiskolinančiojo kriterijus: pajamas, turimą turta, amžių, užimtumą. Standartai nustatomi prieš derybas su klientais dėl skolinimo sąlygų ir prieš priimant sprendimą dėl paskolos suteikimo ar paraiškos atmetimo.

² Skolinimo sąlygos – tai sąlygos, kuriomis bankas sutinka skolinti: paskolos ir užstato dydis, trukmė, skolinimo marža, lyginamasis palūkanų normos indeksas, su kuriuo siejama skolinimo marža, papildomi mokesčiai (sutarties sudarymo, administravimo ir kt.).

Ir toliau bankams vis labiau prognozuojant NT kainų didėjimą, didžioji dauguma apklaustų bankų nurodė pastebintys disbalansus gyvenamojo NT rinkoje. Ypač optimistiški buvo lūkesčiai dėl gyvenamojo NT kainų augimo per artimiausius metus: visi bankai tikėjosi naujos statybos būsto, o 8 iš 9 bankų – ir senos statybos būsto kainų augimo. Du respondentai nurodė, kad augimas bus itin spartus ir viršys 10 proc. Per ketvirtį smarkiai išaugo ir disbalansus gyvenamojo NT rinkoje išvelgiančių bankų dalis – nuo 33 iki 88 proc. Atsakiusieji manė, kad disbalansai susiformavę ir paklausos, ir pasiūlos pusėje, o dalis teigė, kad gyvenamojo NT kainos per didelės. Lūkesčiai dėl komercinio NT kainų raidos taip pat gerėjo – pusė bankų tikėjosi kainų augimo ir tik vienas bankas teigė, kad kainos kris. Disbalansus šiame segmente išvelgė trečdalis bankų – mažiau nei pandemijos įkarštyje, tačiau daugiau nei priešpandeminiu laikotarpiu.

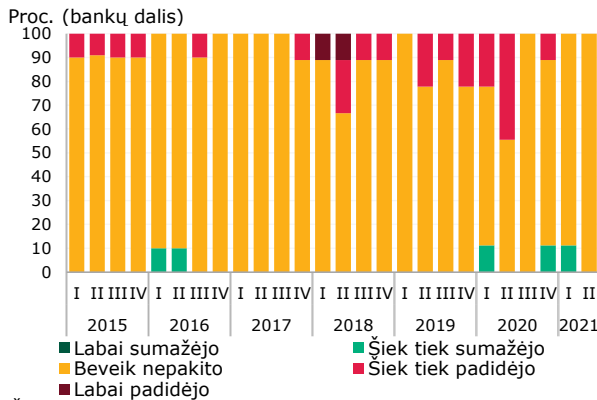
SKOLINIMAS ĮMONĖMS

1 pav. Įmonėms taikomų paskolų ir kredito linijų standartų pokytis per ketvirtį, jį lėmę veiksniai ir numatomas standartų pokytis kitą ketvirtį

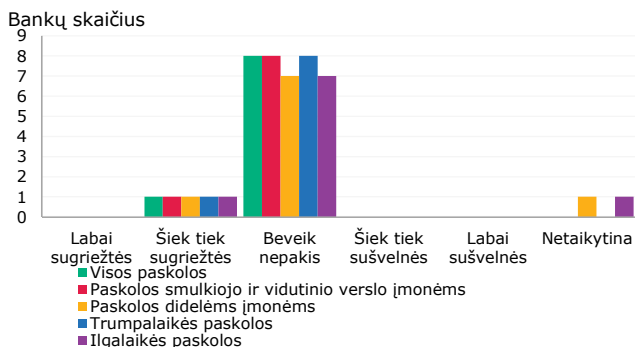
Šaltinis: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia standartų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

3 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito įmonių pateiktų ir atmestų naujų paskolų paraiškų dalis?

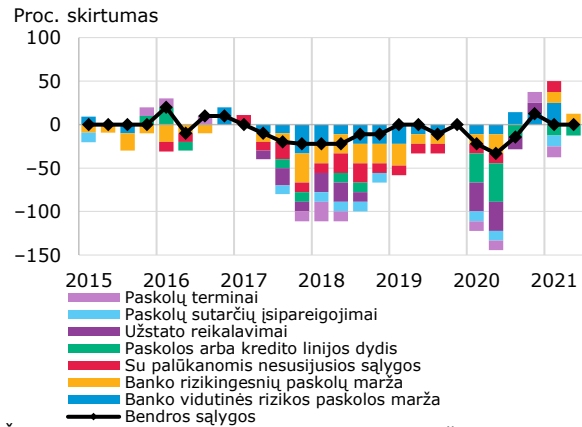
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

5 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis Jūsų banko taikomi paskolų įmonėms standartai?

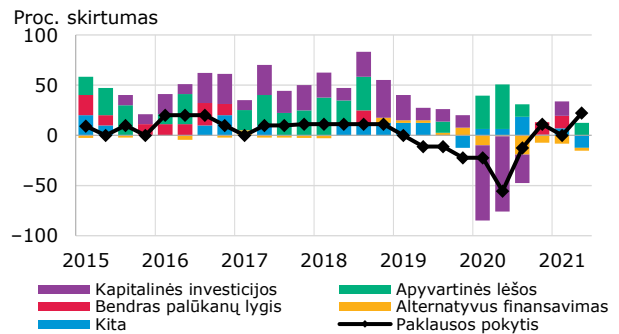
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

2 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygos?

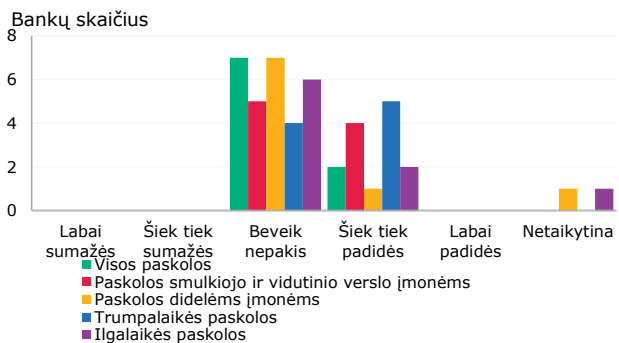
Šaltinis: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia sąlygų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

4 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų įmonėms paklausa ir kokie veiksniai ją veikė?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastabos: alternatyvų finansavimą sudaro vidaus finansavimas, paskolų iš kitų bankų, paskolų iš nebankinių institucijų, obligacijų ir akcijų išleidimo kategorijų aritmetinis vidurkis. „Kita“ sudaro susiliejimų (isigijimų) ir restruktūrizacijos bei skolos refinansavimo kategorijų ir kitų priežasčių aritmetiniai vidurkiai. Teigiamas proc. skirtumas reiškia paklausos didėjimą, neigiamas – mažėjimą.

6 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

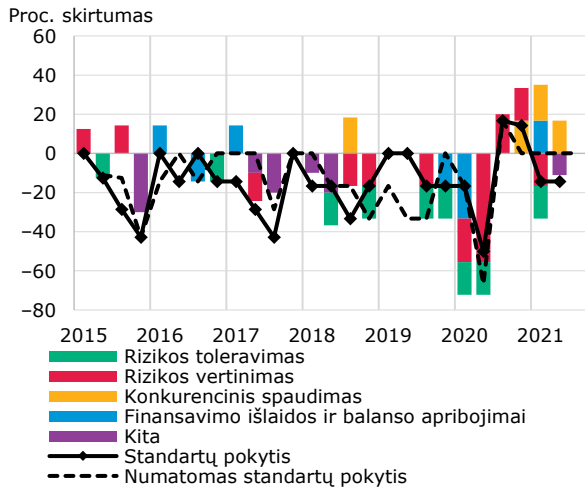

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

SKOLINIMAS NAMŲ ŪKIAMS

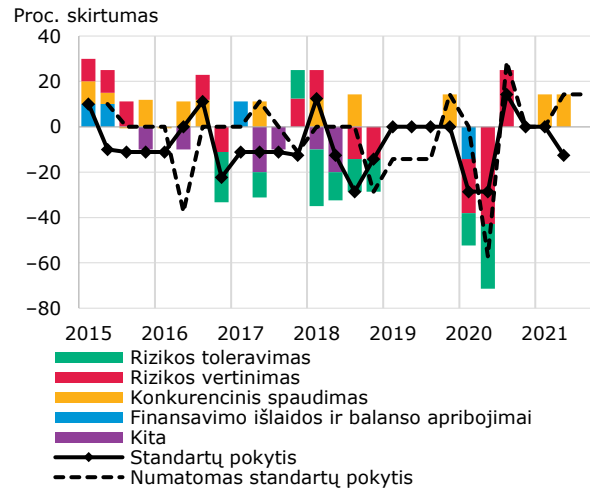
7 pav. Bankų namų ūkiams taikomų paskolų ir kredito linijų standartų pokytis per ketvirtį, jį lėmę veiksniai ir numatomas standartų pokytis kitą ketvirtį

a) Būsto paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia standartų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

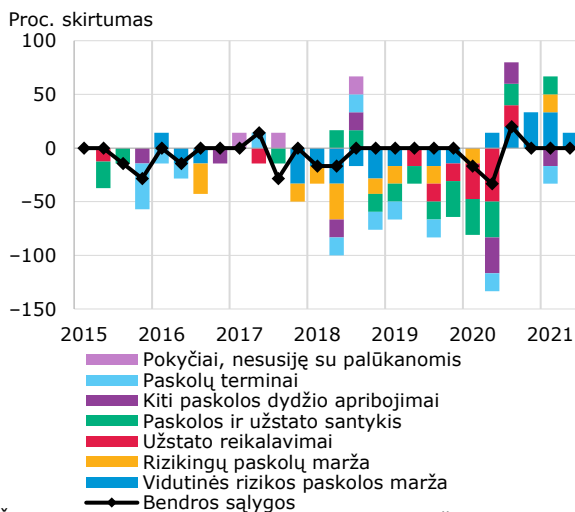
b) Vartojimo ir kitos paskolos

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia standartų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

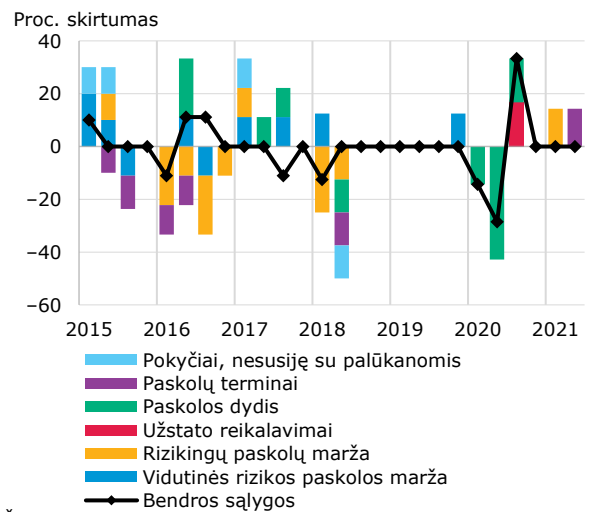
8 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų ir kredito linijų teikimo namų ūkiams sąlygos?

a) Būsto paskolos

Šaltinis: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia sąlygų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

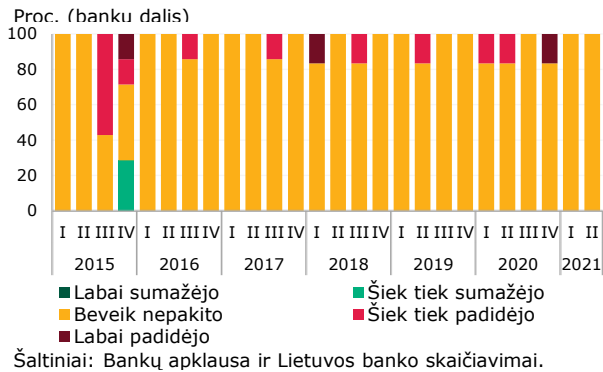
b) Vartojimo ir kitos paskolos

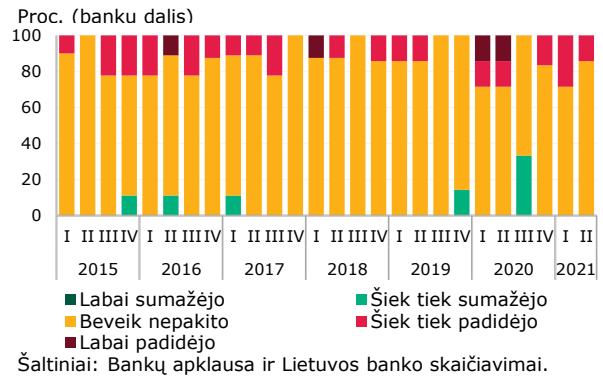
Šaltinis: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: teigiamas proc. skirtumas reiškia sąlygų švelninimą, neigiamas – griežtinimą.

9 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito namų ūkių pateiktų ir atmestų naujų paskolų paraiškų dalis?

a) Būsto paskolos

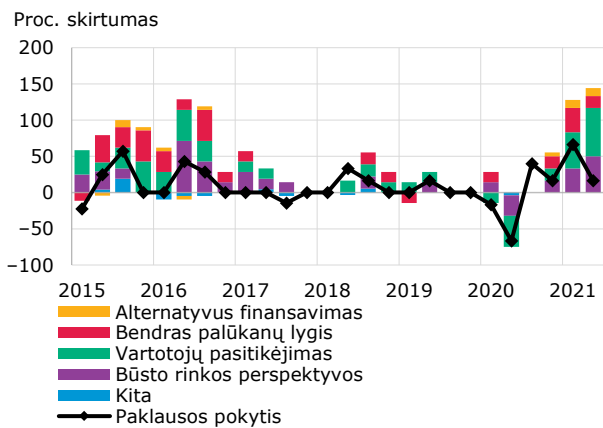

b) Vartojimo ir kitos paskolos

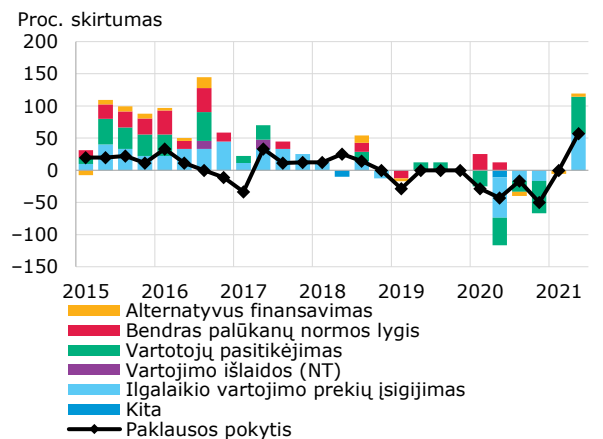

10 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų namų ūkiams paklausa ir kokie veiksniai ją veikė?

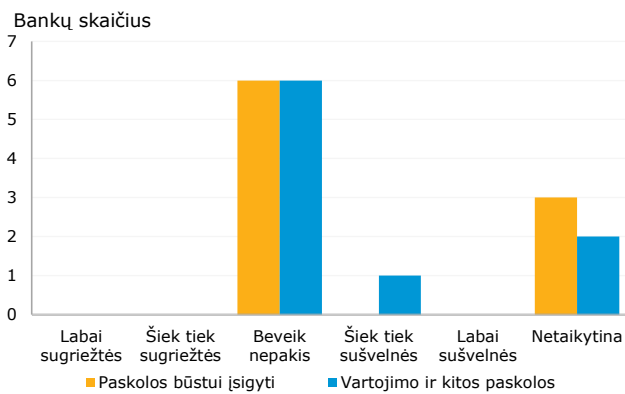
a) Būsto paskolos

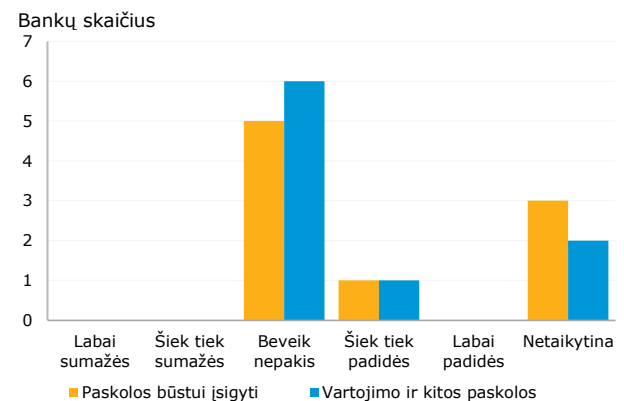
b) Vartojimo ir kitos paskolos

11 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis kredito namų ūkiams standartai?

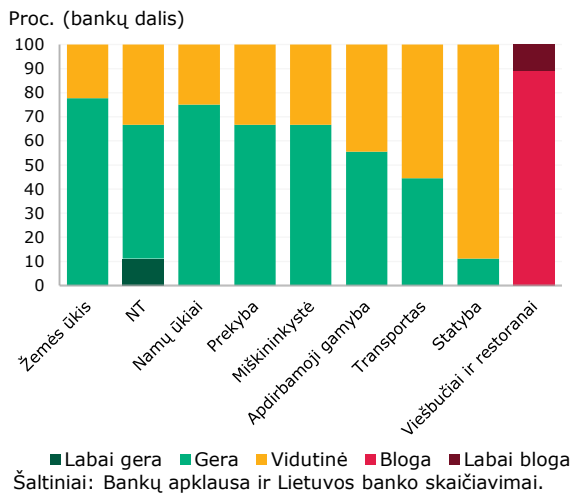
12 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

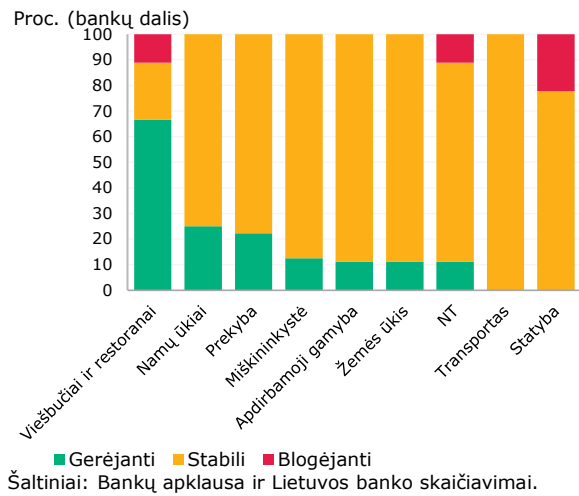

SKOLININKŲ BŪKLĖS VERTINIMAS

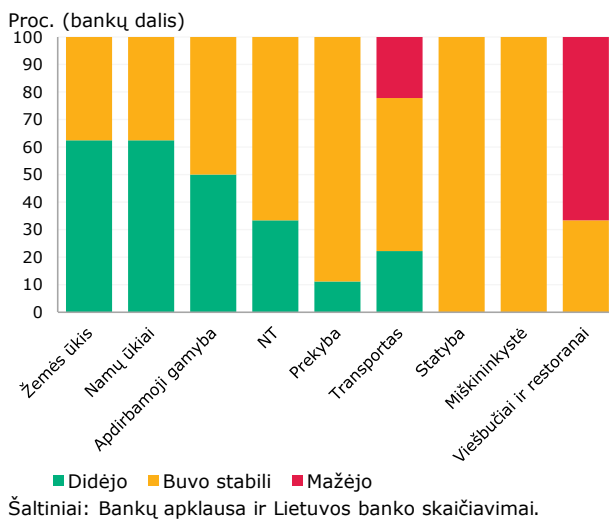
13 pav. Kaip vertinate įmonių (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkių finansinę būklę?

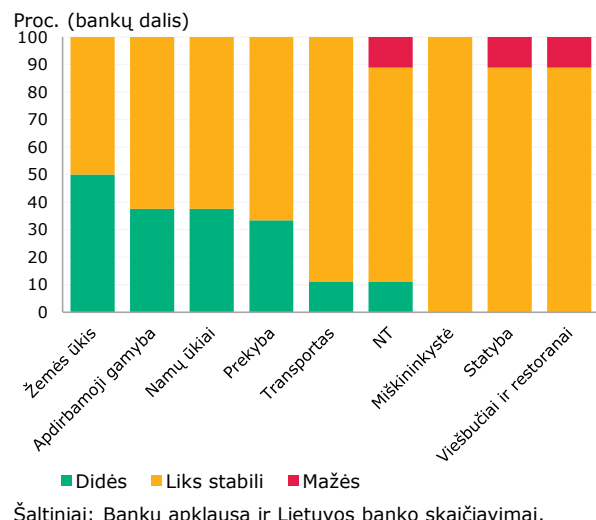
14 pav. Kaip vertinate įmonių (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkių finansinės būklės raidą?

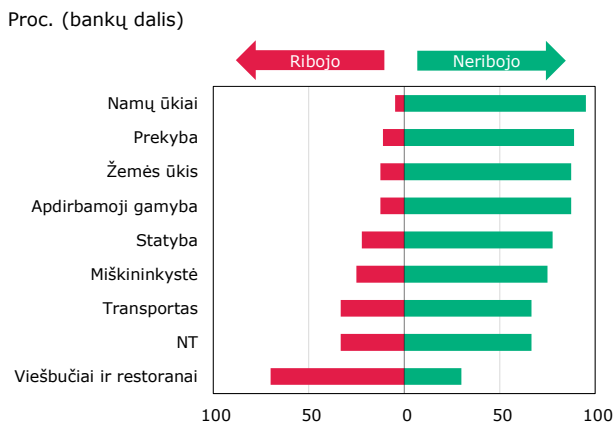
15 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito bankų konkurencija dėl skolinimo įmonėms (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkiams?

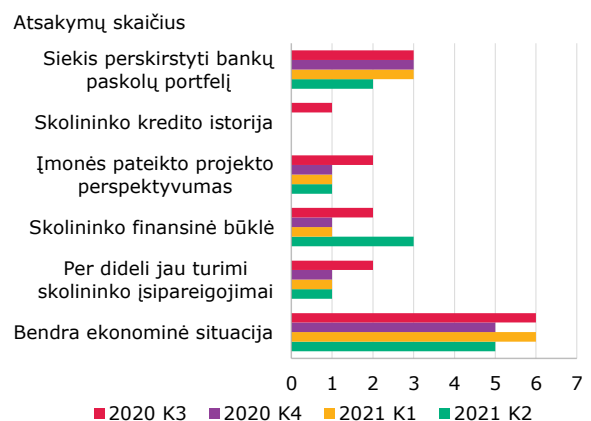
16 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis bankų konkurencija dėl skolinimo įmonėms (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkiams?

17 pav. Ar Jūsų bankas pastarąjį ketvirtį riboja paskolų teikimą kurios nors ekonominės veiklos įmonėms ar namų ūkiams?

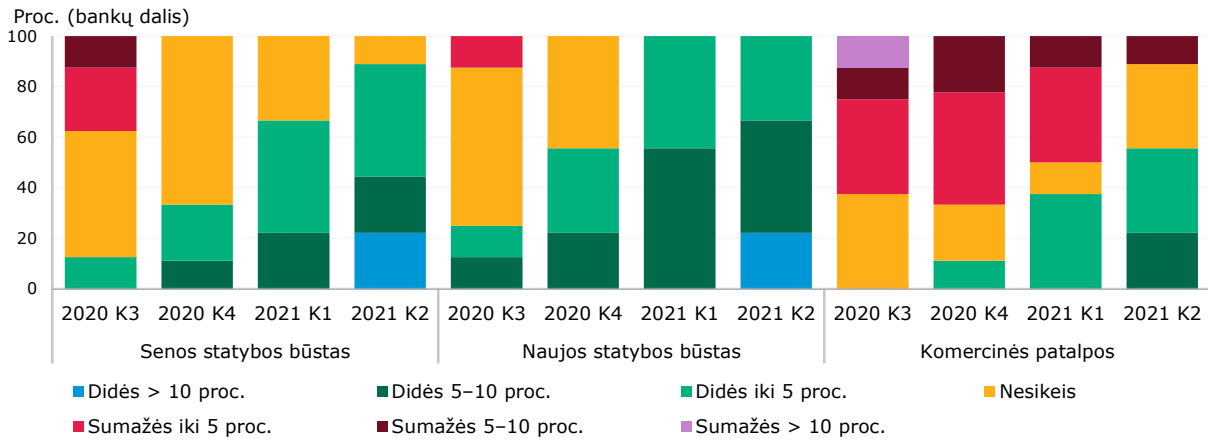

18 pav. Jeigu Jūsų bankas riboja paskolų teikimą, kokios priežastys paskatino tai daryti?

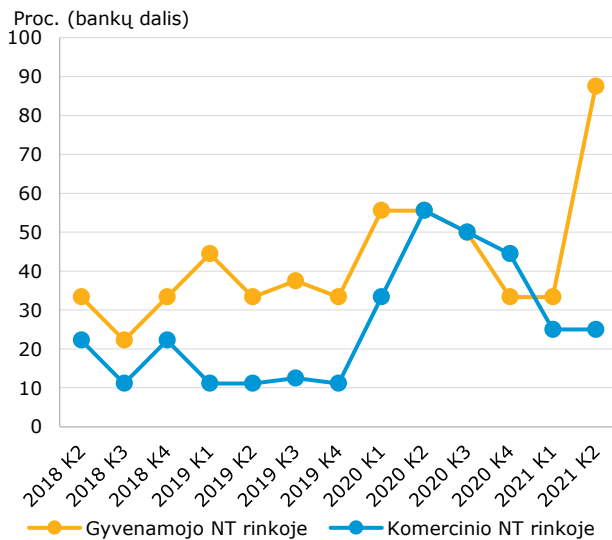

NEKILNOJAMOJO TURTO RINKOS RAIDA

19 pav. Kaip per artimiausius metus pasikeis NT kainos?

20 pav. Ar šiuo metu pastebite disbalansų NT rinkoje?

21 pav. Jei šiuo metu pastebite disbalansų NT rinkoje, ar tai yra paklausos, ar pasiūlos disbalansai?

